

Datum
2016-03-02
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2015-1509

Yttrande

Till
Näringsdepartementet

Remiss Trafikverkets inriktningsunderlag för transportinfrastrukturplanering inför perioden 2018-2029

N2015/4305/TIF

Sammanfattning

I anslutning till Region Skånes yttrande över inriktningsunderlaget vill Malmö stad genom sitt yttrande poängtera frågor som är av särskild betydelse för Malmö.

Malmö stads synpunkter tar sin utgångspunkt i att fungerande infrastruktur i växande storstäder har stor betydelse för utvecklingen i landet, och att satsningar på hållbart resande i, samt till och från städer är nödvändigt. Kapacitetsbrister och underhåll måste åtgärdas när trafiken på järnväg ökar, särskilt i storstadsområdenas infrastruktur. Det samlade ekonomiska utrymmet för insatser i infrastrukturen behöver utökas. Sverigeförhandlingen är en statlig satsning på infrastrukturen utöver nuvarande nivå för nationell plan. Nya stambanor för höghastighetståg ska byggas söderifrån och finansieras av staten. Sverigeförhandlingen och nationella planen måste samordnas bättre. Det föreslås en gemensam svensk-dansk infrastrukturkommission för en ökad beredskap för internationella transporter. Trafikverkets prognosverktyg är otillräckliga och behöver i högre grad ta hänsyn till lokala och regionala prognoser samt på ett relevant sätt kunna beskriva internationella samband och transporter som sker över nationsgränser.

Yttrande

Fungerande infrastruktur i storstäderna har stor betydelse för Sveriges utveckling

Sveriges storstäder spelar en viktig funktion för landets utveckling. I städernas samspel med dess omgivning utgör välfungerande transporter och trafiken en förutsättning för en bättre arbets- och bostadsmarknad, ökad tillväxt mm. Kapaciteten i transportsystemet är redan idag hårt belastad i Skåne och med en ökande befolkning innebär det stora utmaningar idag och för framtiden. Det kommer att behövas satsningar i effektiv och kapacitetsstark kollektivtrafik i samt till och från Malmö.

Samhälleliga utmaningar i städer förknippade med dagens transportsystem, såsom trängsel, ytbehov, oattraktiva livsmiljöer samt sociala och socioekonomiska aspekter adresseras inte tillräckligt i inriktningsunderlaget. Detta är viktigt för Malmö som storstad med utmaningar på dessa områden.

Malmö har idag en kraftig befolkningstillväxt. En uppdatering av den ordinarie befolkningsprognosen i februari 2016 gör att Malmö stad skriver upp prognosen fram till 2020 med 36 %, vilket motsvarar 1 900 nya invånare per år. Totalt kommer befolkningen att förändras med 34 750 nya invånare i Malmö 2016-2020. I ett längre perspektiv kommer Malmö att ha vuxit med drygt 150 000 invånare år 2040. Det är av största vikt att den befolkningsökning som nu kan ses i Malmö, och andra delar av Sverige, efterföljs av nationella investeringar.

Kapacitetsbrister samt underhåll måste åtgärdas när trafiken på järnväg ökar

Kapacitetsituationen på järnväg är ansträngd. Detta accentueras av eftersatt underhåll. Ordentliga insatser behövs för att möta efterfrågan från resenärer och företag och samtidigt klara omställningen till ett klimatneutralt transportsystem.

Fortsatt kraftfull utveckling av den lokala och regionala kollektivtrafiken, med bl.a. fördubblad trafik och marknadsandel, är en central förutsättning för Malmö och regionens utveckling. Den förutsätter insatser från statens sida som möjliggör ny och förtätad tågtrafik, regionala superbussar (BRT), spårvagnar och högklassig busstrafik i städerna.

Resurserna till underhåll och reinvestering behöver öka. Bristande underhåll, framför allt i järnvägssystemet, orsakar stora problem för resenärerna och hindrar utvecklingen av ett hållbart transportsystem. Åtgärder i starka stråk, på sträckor av betydelse för exportindustrin och i storstadsområdenas infrastruktur, särskilt i järnvägsnätet, måste prioriteras.

Utökad ram och nya finansieringslösningar nödvändiga

Malmö stad anser att det samlade ekonomiska utrymmet för insatser i infrastrukturen behöver utökas. Staden är positiv till ökat utrymme för trimning och vidmakthållande men menar att även större investeringar är avgörande för både regionens och landets trafikförsörjning. Nya finansieringslösningar bör prövas. Utgångspunkten ska vara att staten tar huvudansvaret för finansieringen av de statliga anläggningarna. Sverigeförhandlingen ska innebära en ny stor statlig satsning på infrastrukturen utöver nuvarande nivå för nationell transportinfrastrukturplan.

Nya stambanor ska byggas söderifrån

Utbyggnaden av nya stambanor för höghastighetståg är mycket positiv och bör ske så snabbt som möjligt. Utbyggnaden av den södra sträckningen mellan Malmö och Jönköping bör ske parallellt med övriga delar och starta från söder. Sträckan Lund – Hässleholm är starkt kapacitetsbelastad och måste byggas så snart som möjligt oavsett satsningen på höghastighetsbana. Samordning med omgivande banor och utvecklingen av regional kollektivtrafik är viktig. Åtgärder på Malmö C är ett exempel på viktiga insatser för att inte skapa undanträngningseffekter.

Tydligare samordning mellan Sverigeförhandlingen och nationella planen

Malmö stad anser att Sverigeförhandlingen och den nationella planen måste samordnas bättre och det måste tydligt framgå gränsdragningar dem emellan. En framtida ökad tågtrafik samt höghastighetståg till/från Malmö ger behov av kapacitetsförstärkningar på spåranslutningarna till Öresundsbron och även på Malmö bangård för att inte tränga undan annan regional trafik samt godstrafik.

Sverigeförhandlingen bör inbegripa insatser på anslutningsbanor. Detta måste också samordnas med den ordinarie infrastrukturplaneringen inför kommande avtal och finansieringsbeslut.

Ökad beredskap för internationella transporter - inrätta en svensk-dansk infrastrukturkommission

Sveriges behov av effektiva utrikestransporter ökar. Skånes läge i skärningspunkten av de transportkorridorer som förbinder Skandinavien och det kontinentala Europa ställer ökade krav på kapacitet i järnvägar, vägar och terminaler samt på utveckling av effektiv logistik och klimatanpassade lösningar.

Malmö stad vill uppmuntra regeringarna i Sverige och Danmark att ta initiativ till en gemensam infrastrukturkommission. Det viktiga gränsregionala samarbetet och resandet till och från Köpenhamn, Köpenhamns flygplats och östra Själland behöver utredas och beaktas mycket tydligare på nationell nivå.

I nuläget saknas en tydlig inriktning både på svensk och på dansk sida om hur de gemensamma delarna av transportsystemet i Öresundsregionen ska utvecklas. Det gäller såväl hur den nuvarande infrastrukturen kan användas och trimmas som de mera långsiktiga frågorna om framtida förbindelser över Öresund. Den fasta förbindelsen under Fehmarn Bält, vilken beräknas stå färdig omkring 2025, ger bättre förutsättningar för inte minst tågtrafiken mellan Sverige och kontinenten, men ökar också trycket på infrastrukturen. Detta accentuerar ytterligare behovet av gemensam planering.

Det är viktigt att maximera nyttan av Öresundsbron genom att trimma de befintliga anslutningarna på svensk och dansk sida liksom det långsiktiga arbetet med att skapa ytterligare fasta förbindelser.

Ett första angeläget steg i en gränsöverskridande planering är att skapa en gemensam syn på trafikprognoser och därigenom analysera tillgänglighet och kapacitetsbehov i transportsystemet.

Otillräckliga prognosverktyg och dess påverkan

Malmö stad anser att de använda prognosmodellerna i Trafikverkets underlag har visat sig underskatta den senaste tidens trafikökningar på spår och överskattat dem på motsvarande sätt för inrikes väg- och flygtransport. Detta påpekas även t.ex. i Trafikanalys PM 2015:1 "En jämförelse mellan trafikprognoser och faktisk trafikutveckling". Det gäller inte minst i Skåne.

Prognoserna som inriktningsunderlaget bygger på riskerar att tas som intäkt för en framtida utveckling som måste tillgodoses med en infrastruktur som fortsätter att förstärka samhällets bilberoende. Detta bör problematiseras djupare i Trafikverkets underlag.

Lokala och regionala prognoser måste beaktas i högre grad än vad som är fallet i Trafikverkets prognoser för den framtida trafiken. I kommande planering bör prognoserna också på ett relevant sätt beskriva de internationella sambanden och de transporter som sker över nationsgränserna.

Att prognoserna över Öresund är otillräckliga visar sig bland annat i Trafikverkets ”PM – Om Danmarksförbindelse 2015-09-30” (publicerat på Sverigeförhandlingen hemsida). Där beskrivs att Trafikverkets prognoser över godstrafik över Öresundsbron skiljer sig från andra aktörers prognoser, såsom danska Transportstyrelsen, Femern A/S m.fl.

Satsa på hållbart resande i städer

Trafikverket förespråkar och vill medverka i kraftiga satsningar på mobility management, kollektivtrafik, gång och cykel samt samordnade varustransporter i stadsområden. Det föreslås även att statlig medfinansiering ska kunna ges till sådana satsningar. En sådan inriktning är mycket positiv och välkomnas av Malmö stad då det är i storstadsregionerna som en stor del av transporterna genereras och där gröna och energieffektiva transporter har potential att kostnadseffektivt och konkurrenskraftigt göra stor nytta.

Sådana satsningar är även positiva för jämställdheten. Kvinnor värderar enligt olika undersökningar förbättrad lokal tillgänglighet högre än men, mätt inte bara i tillgänglighet till olika målpunkter, utan också med kvalitativa aspekter i närmiljön.

För Malmös del är möjligheten till statlig medfinansiering och satsningar på mobility management extra viktiga med hänsyn till kommunens nyligen framtagna befolkningsprognos, som visar på en ännu kraftigare befolkningsökning än tidigare och som i sin tur ställer stora krav på ökad kapacitet i kollektivtrafiksystemet, i cykelbanenätet och för gångtrafiken.

Inpendlingen till de större städerna måste i högre grad än i dag ske med kollektivtrafik. Här finns betydande möjligheter att minska utsläppen av klimatgaser och att avlasta trängseln i väg- och gatunätet. Det kräver fortsatt utbyggnad av regional tåg- och busstrafik, kapacitetsförstärkningar i järnvägsnätet och framkomlighetsåtgärder för buss på infarter och inne i stadskärnorna.

Samfinansieringslösningar gällande kollektivtrafik i, till och från städer bör diskuteras utifrån storstadens funktion och inbegripa statlig infrastruktur.

Malmö stad anser även att i samband med satsningar på hållbart resande bör Trafikverket såväl kunna genomföra åtgärder på egen hand som delta i steg 1-åtgärder enligt den s.k. fyrtogsprincipen. Åtgärder för att påverka och styra transporter redan innan de uppstår eller blir ett problem är viktiga ur ett hållbarhetsperspektiv. Här finns idag en outnyttjad potential.

Potentialen i sjötransporten bör utnyttjas mer

Malmö stad ställer sig positiv till att Trafikverket lyfter fram att transporter till sjöss har en potential som behöver utnyttjas i större utsträckning. Hamnarna i Malmö och Trelleborg, som utgör s.k. Core-hamnar i Ten-T:s huvudnät, är i detta sammanhang viktiga och kräver goda järnvägsanslutningar.

Transportsnål planering

Malmö stad anser att teknikutveckling och styrmedel inte räcker för att eliminera klimatpåverkan. Detta framkommer även i rapporten ”Styrmedel och åtgärder för att minska transportsystemets utsläpp av växthusgaser – med fokus på transportinfrastrukturen”. Betydelsen av transportsnål planering bör därför lyftas fram tydligare, tillsammans med vikten av samverkan för att åstadkomma ett mer transportsnålt samhälle. Inte minst i storstadsområdena och i Malmö med en stor inpendling och stora godsflöden är transportsnål planering viktig. Styrmedel och teknikutveckling för en mer miljövänlig fordonspark hjälper inte för att klara trängselproblematiken och de andra utmaningarna som beskrivits ovan.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pia Kanold

I ärendet har Torbjörn Tegnhammar (M), Håkan Fäldt (M), Noria Manouchi (M) och Ewa Bertz (L), med instämmande av Linda Simonell Wirje (M), John Roslund (M), Helena Nanne (M) och Roko Kursar (L), anmält att de avser inkomma med en reservation.

I ärendet har Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD), med instämmande av Jörgen Grubb (SD) och Rickard Åhman Persson (SD), anmält att de avser inkomma med en reservation.